

Vec C-829/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. december 2021

Vnútroštátny súd:

Hessischer Verwaltungsgerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

17. december 2021

Žalobkyne:

TE

RU, zastúpená zákonnou zástupkyňou TE

Žalovaný:

Stadt Frankfurt am Main

Predmet konania vo veci samej

Právo na pobyt – Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom – Smernica 2003/109/ES – Obnovenie povolenia na pobyt v inom členskom štáte ako je ten, ktorý priznal právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom – Predpoklady – Prieskumné oprávnenie vnútroštátneho orgánu – Rozsah – Vzájomné uznávanie

Predmet a právny základ podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Je § 38a ods. 1 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (AufenthG) (zákon o pobyte, zárobkovej činnosti a integrácii cudzincov na spolkovom území), ktorý sa má podľa vnútroštátneho práva vykladať v tom zmysle, že osoba s dlhodobým pobytom, ktorá sa premiestnila do iného štátu, musí mať v prvom členskom štáte právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom aj v čase obnovenia jej povolenia na pobyt, v súlade s ustanoveniami článku 14 a nasl. smernice 2003/109/ES, ktoré iba stanovujú, že osoba s dlhodobým pobytom má právo na pobyt na území iného členského štátu, ako je ten, ktorý mu priznal postavenie osoby s dlhodobým pobytom na obdobie presahujúce tri mesiace za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v kapitole III smernice?

2. Je podľa ustanovení článku 14 a nasl. smernice 2003/109/ES cudzinecký úrad pri rozhodovaní o žiadosti o obnovenie povolenia na pobyt podľa § 38a ods. 1 AufenthG oprávnený s účinkom zániku práva na pobyt konštatovať, že cudzinec medzičasom, teda po presídlení do druhého členského štátu, v prvom členskom štáte podľa článku 9 ods. 4 druhého pododseku smernice 2003/109/ES stratil právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom, keď sú splnené ostatné predpoklady pre dočasné obnovenie pobytu a cudzinec najmä disponuje stabilnými a pravidelnými finančnými zdrojmi? Je relevantným okamihom rozhodnutia okamih posledného rozhodnutia správneho orgánu, resp. posledného rozhodnutia súdu?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú a druhú otázku:

Musí osoba s dlhodobým pobytom preukázať, že jej právo pobytu ako osoby s dlhodobým pobytom v prvom členskom štáte nezaniklo?

V prípade zápornej odpovede: Je vnútroštátny súd alebo vnútroštátny správny orgán oprávnený skúmať, či povolenie na pobyt udelené osobe s dlhodobým

pobytom na dobu neurčitú zaniklo, alebo by to odporovalo zásade vzájomného uznávania úradných rozhodnutí zakotvenej v práve Únie?

4. Môže sa štátnej príslušníčke tretieho štátu disponujúcej povolením na pobyt pre osoby s dlhodobým pobytom udeleným na dobu neurčitú, ktorá do Nemecka pricestovala z Talianska a ktorá disponuje stabilnými a pravidelnými zdrojmi, vytýkať, že nepreukázala existenciu primeraného ubytovania, hoci Nemecko nevyužilo oprávnenie podľa článku 15 ods. 4 druhého pododseku smernice 2003/109/ES a umiestnenie do sociálneho bytu bolo potrebné iba preto, lebo jej dovtedy, dokiaľ nezíska povolenie na pobyt podľa § 38a AufenthG, nie sú vyplácané prídavky na deti?

Citované predpisy práva Únie

Smernica Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272) (ďalej len „smernica 2003/109“), článok 9 ods. 4 a článok 14 ods. 1 a 2

Citované vnútroštátne predpisy

Aufenthaltsgesetz (AufenthG) (zákon o pobyte, ďalej len „AufenthG“), § 2 ods. 4, § 5 ods. 1 bod 1, § 9a ods. 1 a 2, § 38a

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Žalobkyňa TE narodená v roku 1990 v Ghane pricestovala v roku 2013 z Talianska na územie Spolkovej republiky Nemecko. Je držiteľkou „*permesso di soggiorno*“ s dodatkami „*illimitata*“ a „*soggiornante di lungo periodo-CE*“. Získala povolenie na pobyt podľa § 38a AufenthG platné do 5. decembra 2014. Dňa 5. augusta 2014 TE porodila dcéru RU, ktorá trpela veľmi vážnou srdcovou chybou a musela podstúpiť niekoľko operácií a následných vyšetrení. Ďalšia pracovná činnosť zo strany TE bola preto spočiatku nemožná a rodina dostávala sociálne dávky. Žiadosť o obnovenie, ako aj žiadosť o povolenie na pobyt cudzinecký úrad svojimi rozhodnutiami z 30. januára 2015 zamietol, žalobkyne boli vyzvané na opustenie územia štátu a hrozil im odsun do Talianska (TE) alebo do Ghany (RU). V odôvodnení cudzinecký úrad uviedol, že vzhľadom na neexistenciu zabezpečenia živobytia nejde o atypický prípad v zmysle § 5 ods. 1 bodu 1 AufenthG. Žalobu o uloženie povinnosti podanú proti týmto rozhodnutiam Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Správny súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko) rozsudkom z 20. novembra 2015 zamietol. V konaní o žalobe TE predložila rôzne dokumenty, na základe ktorých RU trpí závažnými problémami so srdcom, od 25. augusta 2015 do 17. septembra 2015 bola hospitalizovaná a podstúpila operáciu.

- 2 Na návrh žalobkyní senát svojím uznesením z 11. marca 2016 z dôvodu vážnych pochybností o správnosti rozhodnutia pripustil odvolanie proti rozsudku Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Správny súd Frankfurt nad Mohanom). Senát považoval za preukázané, že RU si vyžaduje oveľa väčšiu starostlivosť ako zdravé deti v rovnakom veku. Niektoré skutočnosti svedčia v prospech toho, že rodinná situácia samoživiteľky TE a jej vyťaženosť nevyhnutnou starostlivosťou a opaterou RU tvoria skutkový stav, ktorý môže odôvodňovať udelenie výnimky z riadnej podmienky udelenia povolenia na pobyt podľa § 5 ods. 1 bodu 1 AufenthG – zabezpečenie živobytia.
- 3 V období od 1. novembra 2017 do 7. septembra 2020 bolo konanie prerušené. Dňa 7. septembra 2020 žalovaný pokračoval v konaní.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 4 Žalovaný uvádza, že teraz už nie je možné udeliť TE povolenie na pobyt pre migrujúce osoby s dlhodobým pobytom podľa § 38a AufenthG, pretože TE sa dlhšie ako šesť rokov nezdržiavala v Taliansku a z toho dôvodu jej tam jej právo na pobyt ako osoby s dlhodobým pobytom zaniklo. Preto je udelenie povolenia na pobyt podľa § 38a ods. 1 prvej vety AufenthG vylúčené. Udelenie povolenia na pobyt podľa § 9a AufenthG zlyháva na tom, že žalobkyne žili v byte financovanom sociálnym úradom a tým nie je splnená požiadavka primeraného ubytovania.
- 5 Žalobkyne oponujú tým, že povolenie na trvalý pobyt/EÚ vydané Talianskou republikou je naďalej platné, keďže ide o povolenie na pobyt vydané na dobu neurčitú. Žalobkyne žili v byte financovanom sociálnym úradom mesta Frankfurt nad Mohanom. TE od sociálnych úradov nedostáva žiadne hotovostné dávky a prostredníctvom dvoch pracovných pomerov disponuje stabilnými a pravidelnými finančnými zdrojmi. Ak by jej bolo udelené povolenie na pobyt, mohla by sa nielen uchádzať o sociálny byt, ale dostávala by aj prídavky na deti, čo by jej umožnilo nájsť si byt na voľnom trhu.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 6 Žaloba môže byť úspešná len vtedy, keď má TE buď ako osoba s dlhodobým pobytom nárok na obnovenie jej povolenia na pobyt nezávisle od toho, či v čase posledného ústneho pojednávania na súde, ktorý skúma skutkovú stránku veci, ešte má právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom v Taliansku, alebo ak žalovaný neoprávnené skúmal, či povolenie na dlhodobý pobyt udelené v Taliansku ešte trvá a konštatoval, že už nie (prvá a druhá otázka), a za relevantný okamih pre rozhodnutie považoval okamih posledného pojednávania na súde, ktorý skúma skutkovú stránku veci. Ak by Súdny dvor na prvú a druhú otázku odpovedal záporne, musí sa vyjasniť, či žalobkyne majú preukázať skutočnosť, že právne postavenie TE v Taliansku nezaniklo (tretia otázka) a či sú vnútroštátne súdy oprávnené preskúmať existenciu povolenia na pobyt, ktoré na

dobu neurčitú udelil prvý členský štát. Napokon sa musí vyjasniť, či sa žalobkyniam smie vytýkať, že nepreukázali, že majú primerané ubytovanie, hoci Nemecko nevyužilo oprávnenie uvedené v článku 15 ods. 4 druhom pododseku smernice 2003/109/ES (štvrtá otázka).

- 7 § 38a ods. 1 prvá veta AufenthG vyžaduje, aby cudzinec mal právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte. V prípade žaloby o uloženie povinnosti sa ako relevantný okamih vo vzťahu k skutkovému a právnomu stavu má použiť v zásade okamih posledného ústneho pojednávania na súde, ktorý skúma skutkovú stránku veci. Ak je predložené povolenie na trvalý pobyt v EÚ z iného členského štátu, ako v tomto prípade povolenie na pobyt na dobu neurčitú z Talianska, migrujúca osoba s dlhodobým pobytom v zásade splnila všetky formálne predpoklady pre udelenie povolenia na pobyt podľa článku 19 ods. 2 smernice 2003/109, resp. v Nemecku § 38a AufenthG. Cudzinecký úrad pritom nie je oprávnený skúmať, či existovali predpoklady pre udelenie povolenia v štáte pôvodu, v tomto prípade Taliansku, pretože by to odporovalo zásade vzájomného uznávania úradných rozhodnutí zakotvenej v práve Únie. V zásade preto cudzinec splní svoju povinnosť spolupracovať, keď v prípade, že migruje ďalej a začne pobyt v nejakom inom členskom štáte, podľa článku 15 ods. 4 v spojení s článkom 8 smernice 2003/109 preukáže, že v čase ďalšej migrácie mal povolenie na pobyt pre osoby s dlhodobým pobytom (článok 8 ods. 2 smernice 2003/109).
- 8 TE tieto predpoklady bezpochyby splnila.
- 9 Keďže TE sa medzičasom viac ako šesť rokov nezdržiava v Taliansku, ale v Nemecku, vzniká otázka, či sa v dôsledku uplynutia času skutkový a právny stav zmenil v neprospech TE a či je žalovaný – bez znalosti právnej úpravy platnej v Taliansku týkajúcej sa zániku oprávnenia na trvalý pobyt – oprávnený vo vzťahu k žiadosti o obnovenie platnosti povolenia na trvalý pobyt vychádzať z predpokladu, že oprávnenie na trvalý pobyt udelené na dobu neurčitú v Taliansku podľa článku 9 ods. 4 smernice 2003/109 zaniklo, s čím je spojený aj zánik práva cudzinca na pobyt, a teda za relevantný okamih rozhodnutia nepovažovať okamih ďalšej migrácie, ale okamih vydania úradného alebo súdneho rozhodnutia.
- 10 Senát zastáva názor, že otázka zániku právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom v prvom členskom štáte sa musí striktne oddeľovať od otázky nároku na obnovenie povolenia migrujúcej osoby s dlhodobým pobytom. Ak štátny príslušník tretej krajiny v čase migrácie a podania žiadosti o povolenie pobytu podľa článkov 14 a nasl. smernice 2003/109 v druhom členskom štáte nepochybne má právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom, pre otázku, či má nárok na obnovenie platnosti svojho povolenia na pobyt, záleží iba na existencii predpokladov článku 14 a nasl. smernice 2003/109, nie však na – naďalej trvajúcej – existencii jeho právneho postavenia v prvom členskom štáte. Pre otázku, či má právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom, je relevantným okamihom pre rozhodnutie okamih ďalšej migrácie a (prvej) žiadosti o udelenie povolenia na pobyt v druhom členskom štáte, nie okamih – v prípade žiadosti

o obnovenie – posledného úradného, resp. súdneho rozhodnutia. Inak by to totiž znamenalo, že dočasné obnovenie povolenia na pobyt migrujúcej osoby s dlhodobým pobytom by bolo možné len v období šiestich rokov, čo zo smernice 2003/109 nemožno vyvodit'. Článok 19 ods. 2 smernice 2003/109 skôr stanovuje, že pokiaľ sú splnené predpoklady článkov 14, 15 a 16, za predpokladu dodržania ustanovení vzťahujúcich sa na verejný poriadok, bezpečnosť štátu a verejné zdravie v článkoch 17 a 18, druhý členský štát vydá osobe s dlhodobým pobytom obnoviteľné povolenie na pobyt. Toto povolenie na pobyt musí byť na základe podania žiadosti v prípade požiadavky, obnoviteľné po uplynutí platnosti. Druhý členský štát informuje prvý členský štát o svojom rozhodnutí. Predpoklady článkov 17 a 18 smernice 2003/109 v tomto prípade nebránia predĺženiu povolenia na pobyt.

- 11 TE nespĺňa dôvody na vylúčenie podľa článku 9 ods. 1 smernice 2003/109. Keďže článok 9 ods. 6 smernice 2003/109 stanovuje obnovenie oprávnenia na pobyt pre osoby s dlhodobým pobytom, treba vychádzať z toho, že v prvom členskom štáte je možné aj viacnásobné dočasné obnovenie, kým štátny príslušník tretej krajiny nedosiahne právne postavenie osoby s trvalým pobytom. To, že v prípade ďalšej migrácie do iného členského štátu by sa to malo posudzovať inak, zo smernice 2003/109 vyplýva v rovnako malej miere ako úsudok, že dočasné obnovenie prichádza do úvahy iba v rámci šesťročného obdobia podľa článku 9 ods. 4 druhého pododseku smernice 2003/109. Proti tomu svedčí aj odôvodnenie 22 smernice. Na základe toho teda záleží na tom, či je obnovenie povolenia na pobyt udeleného na dobu určitú osobe s dlhodobým pobytom možné nezávisle od obdobia uvedeného v článku 9 ods. 4 druhom pododseku smernice 2003/109.
- 12 Ak by mala byť odpoveď na prvú a druhú prejudiciálnu otázku záporná, senát v súvislosti s treťou prejudiciálnou otázkou zastáva stanovisko, že kooperačné povinnosti štátneho príslušníka tretej krajiny disponujúceho povolením na trvalý pobyt udeleným na dobu neurčitú osobe s dlhodobým pobytom sú prehnané, ak by mal predložiť dôkaz o tom, že jeho povolenie na pobyt, ktoré mu bolo udelené na dobu neurčitú, nezaniklo. Takéto kooperačné povinnosti nevyplývajú ani zo smernice 2003/109.
- 13 Okrem toho v tomto prípade na pozadí zásady vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi vzniká otázka, či sú vnútroštátne orgány a súdy oprávnené preskúmať existenciu povolenia na pobyt prvého členského štátu udeleného na dobu neurčitú. Pretože právo Únie spočíva na základnom predpoklade, podľa ktorého každý členský štát vyznáva spolu so všetkými ostatnými členskými štátmi určitý súbor spoločných hodnôt, na ktorých je Únia založená, ako je to spresnené v článku 2 ZEÚ, a uznáva, že ostatné členské štáty s ním tieto hodnoty spoločne vyznávajú. Z tejto premisy vyplýva a je ňou odôvodnená existencia vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi v uznávanie týchto hodnôt, a teda aj v dodržiavanie práva Únie (pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2019, Ibrahim a i., C-297/17, bod 83). Zásada vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi má v práve Únie zásadný význam vzhľadom na to, že umožňuje vytvorenie a zachovanie priestoru bez vnútorných hraníc. Konkrétne zásada vzájomnej

dôvery najmä v súvislosti s priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti konkrétne ukladá každému z týchto štátov, aby vychádzal z toho, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržia právo Únie a najmä základné práva týmto právom uznané (pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2019, Ibrahim a i., C-297/17, bod 84; rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2019, C-163/17, bod 80).

- 14 Štvrtou prejudiciálnou otázkou by senát chcel vedieť, či možno ďalej migrujúcej osobe s dlhodobým pobytom vytýkať, že nepreukázala existenciu primeraného ubytovania, keď – ako v tomto prípade – druhý členský štát neprebral článok 15 ods. 4 druhý pododsek smernice 2003/109 a k umiestneniu do sociálneho bytu došlo len preto, lebo osobe s dlhodobým pobytom, kým nemá povolenie na pobyt podľa vnútroštátneho práva (§ 38a AufenthG), nepatrí nárok na uchádzanie sa o sociálny byt a prídavky na deti. Nárok na pridelenie sociálneho bytu by inak nevylučoval požadované zabezpečenie živobytia podľa vnútroštátneho práva. Podľa § 2 ods. 4 AufenthG sa pri všeobecných podmienkach priznania práva na pobyt nevyžaduje ohľadom primeraného ubytovania viac než to, čo stačí na ubytovanie osoby hľadajúcej bývanie vo verejne podporovanom sociálnom byte.

PRACOVNÝ DOKUMENT